

Γιατί υπάρχει ο πόνος; (Σπυρίδων Κ. Βολτέας, Δ/ντής Χειρουργικού Τμήματος ΕΣΥ, Ιπποκράτειο Γ.Ν.Α.)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο πόνος είναι αίσθηση που προκαλείται από σπλαγχνικά και σωματικά ερεθίσματα και είναι ζωτικής σημασίας για τον οργανισμό, ως προειδοποιητικός μηχανισμός. Ο πόνος-άλγος είναι ουσιαστικά ένα νευρικό ερέθισμα που ξεκινά από τους

υποδοχείς του άλγους (αλγοϋποδοχείς, nociceptors) που ευαισθητοποιούν και διεγείρουν συγκεκριμένους υποδοχείς (ελεύθερες νευρικές απολήξεις) ή ιστική βλάβη και στην συνέχεια μετάγουν το ερέθισμα μέσω του νωτιαίου μυελού στα ανώτερα εγκεφαλικά κέντρα και τελικά στον σωματοαισθητικό φλοιό του εγκεφάλου, όπου γίνεται η εντόπιση και αναλύονται και κατανοούνται από τον εγκέφαλο οι χαρακτήρες του πόνου[1].

Όπως γίνεται σαφές, η παραγωγή και μετάδοση ενός αλγεινού ερεθίσματος είναι μια πολύπλοκη διαδικασία στην οποία εμπλέκεται απολύτως το νευρικό σύστημα που, όπως είναι γνωστό από την Εμβρυολογία[2], εξελίσσεται ήδη από των πρώτων ημερών της κύησης, ομού μετά των υπολοίπων συστημάτων που, για να επιτελέσουν το έργο τους, νευρούνται από ίνες που, είτε μεταδίδουν ερεθίσματα κεντρομόλα (προς τον αισθητικό εγκεφαλικό φλοιό) είτε μεταδίδουν εντολές φυγόκεντρα (από τον κινητικό εγκεφαλικό φλοιό προς τους αντίστοιχους μυς): παράδειγμα αποτελούν το αίσθημα της πείνης και του κορεσμού, η έπειξη προς ούρηση ή αφόδευση καθώς και τα διάφορα αντανακλαστικά. Είναι ως εκ τούτου δεδομένο ότι ο πόνος (ως το ερέθισμα εκείνο που μεταδίδεται κεντρομόλα και προκαλεί ποικίλες ενέργειες που μεταδίδονται φυγόκεντρα) υπάρχει από κατασκευής ανθρώπου.

Εις επίρρωσιν τούτου ο Θεόδωρος Εδέσσης αναφέρει: «Λέγω δε ουχ ότι ουκ εχρήν τον Αδάμ τη αισθήσει κεχρήσθαι. Ου γαρ μάτην αυτώ περιέκειτο το σώμα. Αλλ' ότι των αισθητών εντρυφάν ουκ εχρήν, αλλά της καλλονής αντιλαμβανομένου των κτισμάτων προς το αίτιον ανατρέχει έδει. Και τούτου κατεύθεν κατατρυφάν μετά θαύματος διπλάς έχοντας τας αφορμάς του θαυμάζειν τον κτίσαντα»[3]. Η χρήση των αισθήσεων λοιπόν, όπως αναφέρει ο Θεόδωρος, που ήδη είχε εγκατεστημένες κατά την παραδείσιο ζωή ο Αδάμ, όφειλε να γίνει προς τα νοητά και να ανάγεται μέσω αυτών προς τον Δημιουργό: αντί τούτου ο Αδάμ έκανε κακή χρήση των αισθήσεων, ώστε να θαυμάσει το αισθητό κάλλος (διότι του εφάνη ο καρπός ωραίος και θέλησε να τον γευθεί) και με τον τρόπο αυτό εγκατέλειψε την απόλαυση των νοητών, έννοια που εμπεριέχεται στο προπατορικό αμάρτημα.

Ο άνθρωπος βεβαίως, όπως και συνολικά η φύση, δημιουργήθηκαν τέλεια, με τον άνθρωπο να πλάθεται «βραχύ τι παρ' αγγέλους»[4] καθότι υπολείπετο αυτών μόνον κατά το χοϊκόν του σώματος, το οποίον όμως ήτο εκτός φθοράς, δηλαδή αθάνατον, μέσω της Θείας Χάριτος και της Αρετής[5]. Η πτώση εξ αιτίας του αυτεξουσίου απετέλεσε την πηγή όλων των δεινών[6]: οι πρωτόπλαστοι πλέον καθίστανται θνητοί αφού, αφιστάμενοι της πηγής της ζωής, προσήγγισαν τον θάνατο: «ζωή γαρ ο Θεός, στέρησις δε της ζωής ο θάνατος»[7].

Η κατ' εικόνα ιδιότητα του ανθρώπου αμβλύνεται, ενώ η καθ' ομοίωσιν

δυνατότητα αποβάλλεται, καθιστώντας την κοινωνία με τον Θεό δυσχερή[8]. Ο πόνος και η οδύνη είναι πλέον καταστάσεις αναπόφευκτες για τον άνθρωπο, ο οποίος είναι «βρωτός γαρ γεννητός γυναικός ολιγόβιος και πλήρης οργής»[9] και πλέον μόνον «δια πολλών θλίψεων δει υμάς εισελθείν εις την βασιλείαν του Θεού»[10].

[1] Guyton A. C., Hall J. E., Ιατρική Φυσιολογία, Εκδ. Παρισιάνος, Αθήνα 1998, σελ. 715-26.

[2] Κεραμέως-Φόρογλου Χ, Ιστολογία-Εμβρυολογία του ανθρώπου, Εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 1987, σελ. 279-356.

[3] Θεόδωρος Εδέσσης, Θεωρητικόν, Φιλοκαλία των ιερών νηπτικών, τόμος Α, σελ. 196,

στο <https://greekdownloads.wordpress.com/category/%CF%86%CE%B9%CE%BB%CE%BF%CE%84%CF%89%CE%BD-%CE%B9%CE%B5%CF%81%CF%8E%CE%BD-%CE%BD%CE%B7%CF%80%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD/%CF%84%CF%8C%CE%B1-%CE%B5%CE%BA%CE%B4-1893/>

[4] Ψαλμ. 8,5.

[5] Βασιλείου Καισαρείας, Εις ΜΗ΄ Ψαλμόν, PG 29,449.

[6] Ματσούκα Ν, Δογματική και Συμβολική Θεολογία, τόμος Β΄, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 20.

[7] Βασιλείου Καισαρείας, Ότι ουκ έστιν αίτιος των κακών ο Θεός, 7, PG 31,345A

[8] Φαραντάτου Κ (1980), Ο άνθρωπος και η αξία αυτού κατά τον Μ. Βασίλειον, Εκκλησία 57, 15-18.

[9] Ιώβ 14,1.

[10] Πρξ. 14,22.

[συνεχίζεται]

Παρατήρηση: Το παρόν άρθρο αποτελεί τμήμα κειμένου βασισμένου στην κατατεθειμένη στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο διπλωματική εργασία με τίτλο “Θεολογική προσέγγιση του πόνου και της οδύνης των καρκινοπαθών ασθενών τελικού σταδίου”, του Σπυρίδωνος Κ. Βολτέα, Γενικού Χειρουργού, Δ/ντή Χειρουργικού Τμήματος ΕΣΥ του Ιπποκράτειου Γενικού Νοσοκομείου Αθηνών. Η Πεμπτουσία δημοσιεύει ολόκληρο το κείμενο του κ. Βολτέα σε συνέχειες.

Διαβάστε το προηγούμενο μέρος του κειμένου [εδώ](#)